

Erasmus+

Changing lives. Opening minds.
Erasmus+

This project is funded by the European Union

RAPORT KOŃCOWY Z EWALUACJI

PROJEKTU

**„Międzynarodowe partnerstwo dla poprawy jakości nauczania
w szkołach zawodowych”**

Sierpień 2017

This project is funded by the European Union

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Charakterystyka projektu	4
2. Opis metodologii ewaluacji projektu	6
a. Cel raportu	6
b. Cel i kryteria ewaluacji	6
c. Pytania badawcze.....	7
d. Metody i narzędzia badawcze	9
3. Wyniki ewaluacji projektu	9
a. Trafność projektu na potrzeby i oczekiwania uczestników projektu	10
b. Ocena skuteczności projektu – stopień osiągnięcia rezultatów	12
c. Upowszechnianie wyników projektu	18
4. Wpływ projektu	21
a. Na uczestników projektu.....	21
b. Na przedsiębiorców.....	21
c. Inni interesariusze.....	22
Wnioski	24

This project is funded by the European Union

Wstęp

Raport końcowy stanowi zbiór wyników z ewaluacji przeprowadzonej w trakcie trwania projektu „Międzynarodowe partnerstwo dla poprawy jakości nauczania w szkołach zawodowych” realizowanego przy programie Erasmus+. Projekt realizowany był przez Zespół Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących nr 6 w Łomży w partnerstwie z Daugavpils Tirdzniecibas profesionāla vidusskola, Wileńska szkoła technologii, biznesu i rolnictw, Perfect Project Sp. z o.o.

Głównym celem ewaluacji była ocena skuteczności projektu oraz trafności podjętych działań z punktu widzenia potrzeb beneficjentów. Badanie skuteczności polegało przede wszystkim na udzieleniu odpowiedzi na pytanie czy realizacja planowanych rezultatów zbliży Realizatora do osiągnięcia celów projektu.

Osiągnięcie głównego celu zostało zaplanowane w oparciu o szereg badań i analiz prowadzonych w wybranych obszarach badawczych. Wybrano adekwatną metodologię badawczą opierającą się na triangulacji metodologicznej. Przy wykorzystaniu wzajemnie uzupełniających się metod i technik badawczych uzyskano rzetelne informacje na temat realizacji projektu i jego wpływu na beneficjentów.

Niniejszy raport stanowi podsumowanie pięciu raportów cząstkowych z okresu IV.2015 r. -VI.2016 r.

Uczestnicy projektu przez cały czas jego realizacji pozytywnie oceniali swój udział w projekcie. Uczniowie często podkreślali, że uczestnictwo w projekcie przede wszystkim podniosło ich kompetencje i kwalifikacje zawodowe. Zdecydowana większość badanych osób podkreśliła, iż podniosła swoje umiejętności językowe, zwłaszcza w słownictwie specjalistycznym. Stwierdzono, że uczestnictwo w projekcie pozwoliło uzyskać również inne korzyści m.in.: poznanie kultury pracy i praktyk stosowanych w innych placówkach kształcenia zawodowego, zwiększenie elastyczności i mobilności, poszerzenie tolerancji i otwartości na inne kultury, podwyższenie motywacji do dalszego kształcenia, zwiększenie pewności siebie, wzrost szans na rynku pracy.

This project is funded by the European Union

1. Charakterystyka projektu

Projekt „Międzynarodowe partnerstwo dla poprawy jakości nauczania w szkołach zawodowych” był realizowany przez czterech partnerów tj.:

- Instytucja wnioskująca: Zespół Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących nr 6 w Łomży
- Instytucje partnerskie:
- Daugavpils Tirdzniecibas profesionāla vidusskola
- Wileńska szkoła technologii, biznesu i rolnictwa
- Perfect Project Sp. z o.o.

Projekt był realizowany w okresie IX.2014 – VIII.2017 r. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską. Podstawowym celem projektu jest modernizacja systemu edukacji w szkołach zawodowych u partnerów.

W projekcie założono realizację poniższych rezultatów:

Rezultat 1. Innowacyjne narzędzie do oceny umiejętności i kwalifikacji zawodowych z wykorzystaniem narzędzi on-line, technologii mobilnych oraz międzysektorowego i kreatywnego podejścia

Rezultat 2. Innowacyjna metoda nauczania w szkole zawodowej wspieranej innowacyjnymi technologiami multimedialnymi i ICT, skupiającej się na nauczaniu przy użyciu technologii mobilnych (d-learning i m-learning)

Rezultat 3. Innowacyjne materiały do nauki umiejętności ogólnych i horyzontalnych, w szczególności związanych z przedsiębiorczością, ICT, wielojęzycznością z elementami multimedialnymi, modułem e-learningu i innych nowatorskich metod kształcenia

Rezultat 4. Przygotowanie programu 3 innowacyjnych szkoleń z zakresu zwiększania mobilności edukacyjnej i współpracy z pracodawcami, opracowanego na bazie narzędzia do oceny umiejętności i kwalifikacji oraz wykorzystaniem metody nauczania i materiałów do nauki

Rezultat 5. Strategiczny system czterech wzajemnie uzupełniających się względem siebie rezultatów

This project is funded by the European Union

Zakładany cel projektu zostanie osiągnięty przez realizację następujących rezultatów:

Rezultaty twarde projektu:

- 3 podpisane umowy z instytucjami partnerskimi
- 60 uczniów (tj. 20 uczniów z każdej szkoły), którzy ukończyli program 3 innowacyjnych szkoleń;
- 58 uczniów u których nastąpi wzrost wiedzy i osiągnięć edukacyjnych w wyniku uczestnictwa w szkoleniach (skuteczność działań na poziomie 96%)
- 58 uczniów u których nastąpi wzrost mobilności zawodowej w wyniku uczestnictwa w szkoleniach
- 58 uczniów u których nastąpi wzrost świadomości o poziomie wiedzy o korzyściach płynących z tego faktu
- 6 nauczycieli, którzy testowali innowacyjne narzędzie do oceny umiejętności i kwalifikacji zawodowych, innowacyjną metodę nauczania w szkole zawodowej oraz innowacyjne materiały do nauki umiejętności ogólnych i horyzontalnych
- 3 placówki oświatowe, w których unowocześniono system nauczania w ramach projektu

Rezultaty miękkie projektu:

- Nabycie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego
- Poznanie kultury pracy i praktyk stosowanych w europejskich szkołach i innych placówkach kształcenia zawodowego
- Nauka języków obcych (szczególnie słownictwa specjalistycznego)
- Zwiększenie elastyczności i mobilności
- Poszerzenie tolerancji i otwartości na inne kultury
- Podwyższenie motywacji do dalszego kształcenia
- Zwiększenie pewności siebie
- Wzrost szans na rynku pracy

This project is funded by the European Union

2. Opis metodologii ewaluacji projektu

a. Cel raportu

Prezentowane opracowanie powstało w ramach projektu „Międzynarodowe partnerstwo dla poprawy jakości nauczania w szkołach zawodowych” realizowanego przy programie Erasmus+. To program Unii Europejskiej w dziedzinie edukacji, szkoleń, młodzieży i sportu zaplanowany na lata 2014-2020.

Niniejszy końcowy raport z ewaluacji projektu „Międzynarodowe partnerstwo dla poprawy jakości nauczania w szkołach zawodowych” przedstawia wyniki dotyczące: oceny na ile zrealizowane działania były trafne z punktu widzenia potrzeb beneficjentów; oceny na ile udało się osiągnąć założone rezultaty i cele; oceny skuteczności projektu i jego poszczególnych działań.

b. Cel i kryteria ewaluacji

Ewaluacja skupiała się na ocenie skuteczności projektu „Międzynarodowe partnerstwo dla poprawy jakości nauczania w szkołach zawodowych”. Podjęte działania ewaluacyjne miały odpowiedzieć na pytanie czy realizacja założonych rezultatów przyczyni się do osiągnięcia celów projektu. Efektem projektu miało być wsparcie 60 uczniów (tj. 20 uczniów z każdej szkoły), którzy ukończą program 3 innowacyjnych szkoleń. Dodatkowo w trzech placówkach oświatowych planowano w ramach projektu unowocześnić system nauczania.

Zastosowane kryteria ewaluacji:

1. Trafność, pozwalająca ocenić adekwatność zastosowanych działań w projekcie do problemów i potrzeb uczniów, które projekt miał rozwiązać.
2. Skuteczność, badająca stopień realizacji zakładanych rezultatów, skuteczność podjętych działań.
3. Użyteczność, badająca stopień, w jakim projekt zaspokaja istotne potrzeby grup docelowych lub przyczynia się do rozwiązania problemów sygnalizowanych przez cele projektu.
4. Trwałość, określająca szanse trwania pozytywnych zmian wywołanych oddziaływaniem projektu po jego zakończeniu.

This project is funded by the European Union

c. Pytania badawcze

Opisanym wyżej kryteriom przyporządkowane zostały pytania ogólne i szczegółowe (zestawione w tabeli 1).

Tabela 1. Pytania badawcze

Kryterium ewaluacji	Zakres pytania
Trafność	<p>1. Pytanie ogólne: w jakim stopniu projekt miał sens z punktu widzenia istniejących potrzeb w zakresie następujących obszarów problemowych: poziom kompetencji kluczowych, mobilność edukacyjna, poziom umiejętności praktycznych, współpraca z pracodawcami?</p> <p>2. Pytania szczegółowe:</p> <p>1) Czy cele projektowe zostały sformułowane w jasny i precyzyjny sposób?</p> <p>2) Jak można ocenić stopień, w jakim cele projektowe zaspakajały potrzeby uczestników w zakresie obszarów problemowych?</p>
Skuteczność	<p>1. Pytanie ogólne: do jakiego stopnia cel projektu, zdefiniowany na etapie projektowania, został osiągnięty?</p> <p>2. Pytania szczegółowe:</p> <p>1) Jakie działania sprzyjały wysokiej skuteczności realizowanych zadań projektowych?</p> <p>2) Czy działania te mogą zostać uznane za dobre praktyki warte upowszechnienia?</p> <p>3) Czy zaplanowane działania zostały w projekcie osiągnięte?</p>
Użyteczność	<p>1. Pytanie ogólne: na ile projekt spełnił</p>

This project is funded by the European Union

	<p>oczekiwania uczestników projektu?</p> <p>2. Pytania szczegółowe:</p> <p>1) W jakim stopniu realizacja projektu przyczyniła się do poszerzenia wiedzy i umiejętności uczestników projektu?</p> <p>2) Czy nastąpił wzrost wiedzy i osiągnięć edukacyjnych w wyniku uczestnictwa w szkoleniach u 58 uczniów?</p> <p>3) Czy nastąpił wzrost mobilności zawodowej w wyniku uczestnictwa w szkoleniach u 58 uczniów?</p> <p>4) Czy nastąpił wzrost świadomości o poziomie wiedzy o korzyściach płynących z tego faktu u 58 uczniów?</p> <p>5) Czy nastąpiło nabycie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego u uczestników projektu?</p> <p>6) Czy widoczne jest podwyższenie motywacji do dalszego kształcenia u uczestników projektu?</p> <p>7) Czy nastąpiło zwiększenie elastyczności i mobilności u uczestników projektu?</p> <p>8) Czy nastąpiło poszerzenie tolerancji i otwartości na inne kultury u uczestników projektu?</p> <p>9) Czy nastąpiło zwiększenie pewności siebie u uczestników projektu?</p> <p>10) Czy widoczny jest w świadomości uczestników projektu wzrost szans na rynku pracy?</p>
Trwałość	1. Pytanie ogólne: w jakim stopniu zrealizowany projekt ma szansę przyczynić się do trwałego ukształtowania nowych postaw i zachowań adresatów projektu?

This project is funded by the European Union

	<p>2. Pytanie szczegółowe:</p> <p>1) Jakie czynniki mogą decydować o trwałości postaw i zachowań adresatów?</p>
--	---

d. Metody i narzędzia badawcze

W okresie przeprowadzania ewaluacji zrealizowano szereg badań i analiz prowadzonych w wybranych obszarach badawczych. Wybrano adekwatną metodologię badawczą opierającą się na triangulacji metodologicznej. Przy wykorzystaniu wzajemnie uzupełniających się metod i technik badawczych uzyskano rzetelne informacje na temat realizacji projektu i jego wpływu na beneficjentów.

Zastosowane metody badań socjologicznych:

- Metody ilościowe
- Metody jakościowe - wywiady

Wybrane **techniki badawcze** (sposoby uzyskiwania, zbierania danych realizowane w ramach obranej metody):

1. Jakościowe:
 - Indywidualny wywiad pogłębiony (IDI)
 - Zogniskowany wywiad grupowy (FGI)

Badany obszar: Korzyści dla uczestników projektu

Opis przedmiotu ewaluacji: W jakim stopniu poprawiły się umiejętności, wiedza i doświadczenie uczestników projektu?

2. Ilościowe:
 - CAWI - Kwestionariusze ankiety zamieszczany były na platformie m.in. dotyczyły oceny oferowanych szkoleń
 - Ankieta audytoryjna.

Analiza danych zastanych: analiza treści dokumentów projektowych

Obserwacja uczestnicząca: obserwacja podczas lekcji pokazowej przy platformie

3. Wyniki ewaluacji projektu

This project is funded by the European Union

a. Trafność projektu na potrzeby i oczekiwania uczestników projektu

Działania podjęte w ramach projektu są adekwatne do problemów zidentyfikowanych w diagnozie, ale przede wszystkim są odpowiedzią na potrzeby i oczekiwania uczestników projektu. Badania i obserwacje w zakresie potrzeb i oczekiwań uczniów były prowadzone przez Wnioskodawcę systematycznie od 4 lat przed rozpoczęciem projektu. Przedstawione wyniki badań tj. deficyt w zakresie umiejętności ogólnych i horyzontalnych (przedsiębiorczość, ICT, wielojęzyczność), brak zainteresowania podnoszeniem poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności ogólnych, niezadowolenie z obecnie stosowanych metod nauczania, niski poziom mobilności edukacyjnej (zarówno w wymiarze krajowym jak i zagranicznym), brak współpracy szkół z pracodawcami pokrywały się z potrzebami i oczekiwaniami uczniów zrekrutowanych do projektu. Uczniowie w wywiadach grupowych wskazywali na następujące braki w nauczaniu:

- Niewystarczająca liczba godzin zajęć z języka obcego zawodowego
- Brak zajęć praktycznych np. w zakresie przedsiębiorczości
- Niewystarczająca liczba zajęć praktycznych w stosunku do zajęć teoretycznych
- Brak zajęć innowacyjnych opartych na nowoczesnej technologii
- Niewielka współpraca z pracodawcami (staże, praktyki)

Efektami projektu o długotrwałym znaczeniu dla uczestników są (wyniki ankiety ex-post):

- Nabycie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego – 95% i 50%
- Podwyższenie motywacji do dalszego kształcenia – 60%
- Polepszenie znajomości języka angielskiego, szczególnie słownictwa zawodowego – 35%
- Zwiększenie pewności siebie – 25%
- Poszerzenie tolerancji i otwartości na inne kultury – 15%
- Wzrost szans na rynku pracy – 15%
- Poznanie kultury pracy i praktyk stosowanych w europejskich szkołach, innych placówkach kształcenia zawodowego – 10%

Wywiad z uczestnikami projektu dodatkowo wykazał wzrost poziomu mobilności edukacyjnej. Uczniowie wykazali duże zainteresowanie wyjazdem do innego kraju w celu

This project is funded by the European Union

zdobycia praktycznego doświadczenia zawodowego za granicą oraz podwyższenia swoich umiejętności językowych.

Wyniki ankiety ex post badającej korzyści osiągnięte przez uczestników projektu wskazują, iż uczniowie pozytywnie oceniają uczestnictwo w projekcie. Tym samym wyniki pokazują, iż oczekiwania uczniów względem projektu zostały zaspokojone. Respondenci odpowiadając na pytanie dotyczące korzyści osiągniętych w ramach projektu najczęściej bo w 95% wskazywali podniesienie **kwalifikacji zawodowych** w zakresie:

ICT (podniesienie kompetencji cyfrowych i informacyjnych z wykorzystaniem innowacyjnych technologii multimedialnych i mobilnych),

Etyka w biznesie - zasad etycznych obowiązujących w biznesie i wykształcenie postawy etycznej przyszłych pracowników, menedżerów i pracodawców

Komunikacji - Zapoznanie uczestników kursu z zagadnieniami komunikacji oraz pogłębienie wiedzy z obszaru postaw, zachowań biznesowych, obsługi klienta i sprzedaży.

W pytaniach uzupełniających z kafeterią zamkniętą wszyscy uczestnicy 100% potwierdzili, iż projekt pozwolił im podnieść swoje kwalifikacje zawodowe. Wskazując jednocześnie w ocenie subiektywnej stopień podniesionych kwalifikacji: 60% w stopniu dużym 40% w stopniu bardzo dużym.

Częściej niż co drugi uczestnik projektu (60%) zdobył większą **motywację do dalszej nauki**, zdobywania wiedzy (w wywiadzie najczęściej wymienianymi motywami do uczenia się były:

- Cele życiowe, np. chcę w życiu wykonywać pracę, która sprawia przyjemność
- Pragnienie osiągnięcia powodzenia, np. chcę dobrze zdać maturę, zdobyć lepiej płatnej pracy

Co drugi uczestnik projektu (50%) zdobył **nowe doświadczenia** w projekcie na podstawie obserwacji i własnych przeżyć.

Kolejne korzyści odnoszą się do:

Poznanie nowych ludzi (35%) poprzez portal dostępny na platformie (uczestnicy mieli możliwość podjęcia dyskusji wokół tematyki kursu, co sprawiało trudność, sugestie, które mogłyby udoskonalić kurs)

Podwyższenia swoich **umiejętności z języka angielskiego (35%)**. Uczniowie wskazywali najczęściej na:

This project is funded by the European Union

- 85% poznało nowe słownictwo, w tym przede wszystkim słownictwo zawodowe
- 50% potrafi zrozumieć treść wypowiedzi, wykładów, prezentacji odnoszących się do swoich specjalizacji bądź zainteresowań
- 35% utrwaliło umiejętności posługiwania się językiem angielskim
- 35% potrafi zrozumieć komunikaty z życia codziennego i zawodowego
- 30% potrafi zrozumieć treść wydanych poleceń bądź otrzymanych wskazówek

Respondenci jednoznacznie (100%) ocenili, że udział w projekcie pozwolił im wskazać **kierunek rozwoju wiedzy i dalszych umiejętności**. 95% respondentów ocenia uczestnictwo w projekcie pozytywnie, projekt spełnił ich oczekiwania.

Kolejne korzyści:

25% - zwiększenie pewności siebie

15% - otwartość na inne kultury oraz szansa na lepszą pracę w przyszłości

10% - poznanie kultury pracy i praktyk stosowanych w innych szkołach europejskich

Wywiad z uczestnikami projektu dodatkowo wykazał wzrost poziomu mobilności edukacyjnej. Uczniowie wykazali duże zainteresowanie wyjazdem do innego kraju w celu zdobycia praktycznego doświadczenia zawodowego za granicą oraz podwyższenia swoich umiejętności językowych.

b. Ocena skuteczności projektu – stopień osiągnięcia rezultatów

Rezultat	Termin realizacji rezultatu	Instytucja kierująca działaniem	Założenie rezultatu
----------	-----------------------------	---------------------------------	---------------------

This project is funded by the European Union

Rezultat 1. Przygotowanie innowacyjnego narzędzia do oceny umiejętności i kwalifikacji zawodowych	01.10.2014 – 31.03.2015	Zespół Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących nr 6 w Łomży	Złagodzenie bądź całkowite wyeliminowanie wśród uczniów rosnącej awersji do podnoszenia poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności.
Rezultat 2. Innowacyjna metoda nauczania w szkole zawodowej wspieranej innowacyjnymi technologiami multimedialnymi i ICT, skupiającej się na nauczaniu przy użyciu technologii mobilnych (d-learning i m-learning)	01.04.2015 – 30.09.2015	Daugavpils Tirdzniecibas profesonala vidusskola (Łotwa)	Poprawa jakości przyswajanej wiedzy
Rezultat 3. Innowacyjne materiały do nauki umiejętności ogólnych i horyzontalnych w szczególności związanych z przedsiębiorczością, ICT, wielojęzycznością z elementami multimedialnymi, modułem e-learningu i innych nowatorskich metod kształcenia	01.10.2015- 31.03.2016	Wileńska szkoła technologii, biznesu i rolnictwa	Wspomaganie procesu nauczania w szkołach zawodowych poprzez gotowe programy zajęć i scenariusze lekcji.
Rezultat 4. Przygotowanie programu trzech innowacyjnych szkoleń z zakresu zwiększania mobilności edukacyjnej i współpracy z pracodawcami, opracowanego na bazie narzędzia do oceny	01.04.2016- 30.09.2016	Perfect Project Sp. z o.o.	Ułatwienie współpracy szkół ponadgimnazjalnych z pracodawcami w zakresie praktycznego kształcenia uczniów

This project is funded by the European Union

umiejętności i kwalifikacji oraz z wykorzystaniem metody nauczania i materiałów do nauki			.
Rezultat 5. Wdrożenie strategicznego systemu czterech wzajemnie uzupełniających się względem siebie rezultatów	01.10.2016-31.08.2017	Zespół Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących nr 6 w Łomży Wileńska Szkoła Technologii, Biznesu i Rolnictwa Handlowa Szkoła Zawodowa w Dyneburgu Perfect Project spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Przetestowanie przygotowanego innowacyjnego systemu do nauczania w szkolnictwie zawodowym

Realizator wraz z Partnerami przy podejmowaniu jakichkolwiek działań uwzględnił cel projektu jakim była modernizacja systemu edukacji w szkołach zawodowych. Grupa robocza brała pod uwagę wybrane kryteria zanim dokonano wyboru i zaadaptowania rezultatu 1:

- żaden z partnerów nie mógł wcześniej korzystać z narzędzia w szkołach w pracy z uczniami
- narzędzie miało umożliwić wszystkim dostęp do nauki mobilnej jak i na odległość.
- Narzędzie musiało być nowoczesne, atrakcyjne dla uczniów poprzez wygląd, łatwy dostęp i prostą obsługę.

Uczniowie podczas wywiadów jasno określili, iż chcieliby wykorzystywać swoje umiejętności ICT w nauce, ale nie wiedzą jak to zrobić.

Podjęto działania by opracować narzędzie, które:

- byłyby wykorzystywane u każdego z partnerów w tym samym czasie i dawałyby każdej osobie zaangażowanej w projekt możliwość pracy na swój własny sposób i w swoim tempie.

This project is funded by the European Union

- Zachęcałoby do zmian w podejściu do nauczania przedmiotów zawodowych, jak również do zmodernizowania systemu przygotowywania, wykorzystywania i przechowywania materiałów edukacyjnych.

Prace nad opracowaniem rezultatu 1 były realizowane zgodnie z harmonogramem wskazanym w projekcie. W październiku 2014 roku podjęto się ewaluacji dostępnych narzędzi online i przeanalizowano możliwości zaadaptowania ich do potrzeb projektu. W tym okresie również skierowano ankiety do uczniów z pytaniem o ich oczekiwania w kwestii wprowadzania innowacji w kształceniu zawodowym. W listopadzie 2014 roku wybrano platformę Moodle jako innowacyjne narzędzie. Z początkiem 2015 roku podjęto prace techniczne na platformie: dostosowywano całość do potrzeb projektu, zmieniano grafikę, analizowano i zmieniano ustawienia. Podejmowano ćwiczenia na platformie poprzez tworzenie kursów i ich edytowanie, dodawanie i edytowanie quizów, tworzenie wielowątkowych lekcji.

Praca nad metodą nauczania do platformy Moodle przebiegała w okresie od kwietnia do września 2015 roku. Metoda nauczania była tworzona przy wsparciu innowacyjnych technologii multimedialnych i ICT, skupia się na nauczaniu przy użyciu technologii mobilnych (d-learning i m-learning). Istotą metody jest przewaga uczenia się nad nauczaniem. Wiąże się to ze zmianą roli nauczyciela w procesie nauczania na badacza, twórcę. Metoda pozwala w sposób samodzielny utrwalać zdobyte umiejętności i wiedzę. Wpływa tym samym na rozwój myślenia twórczego, kreatywnego co z kolei przekłada się na większą motywację u uczniów do działania. Sami decydują o sposobie uczenia się, a także czasie który poświęcają na naukę.

Od października 2015 roku podjęto prace nad trzecim rezultatem: Innowacyjne materiały do nauki umiejętności ogólnych i horyzontalnych w szczególności związanych z przedsiębiorczością, ICT, wielojęzycznością z elementami multimedialnymi, modułem e-learningu i innych nowatorskich metod kształcenia.

Materiał edukacyjny podzielony jest na dziesięć (10) różnych tematów, które są rozmieszczone w 16 oddzielnych rozdziałach. Tym samym opracowano materiały na temat:

- „Rozwój technologii informacyjnych i telekomunikacji. Ich wpływ na biznes”,
- „Wpływ marketingu internetowego”,

This project is funded by the European Union

- „Pojęcia e-marketingu”,
- „Cele i funkcje marketingu internetowego”,
- „Strategie marketingu elektronicznego”,
- „Strony internetowe”,
- „Reklama i inne metody komunikacji internetowej”,
- „Wycena i drogi udostępnienia informacji online”,
- „Ocena efektywności kompleksu marketingu elektronicznego”,
- „Plan marketingu internetowego”.

Opracowane materiały były tłumaczone oraz publikowane na stronie platformy. Umieszczono na platformie interaktywny podręcznik do kursów. Zaktualizowano również słowniczek pojęć i test podsumowujący. Zdobywane kompetencje w ramach opracowanego modułu:

- zalety zastosowania IT technologii w biznesie i ocena korzyści płynących z wdrażania marketingu elektronicznego w określonej organizacji;
- zastosowanie w praktyce rozwiązań marketingowych ukierunkowanych na sprzedaż elektroniczną;
- poznanie funkcjonowania efektywnych firm handlowo-usługowych (na rynku litewskim i międzynarodowym);
- stworzenie koncepcji poprawy strategii marketingu elektronicznego w przedsiębiorstwie;
- analiza i przedstawienie propozycji ulepszenia strony internetowej określonej organizacji;
- przedstawienie prawidłowej domeny, która wpływa na sukces sprzedaży elektronicznej zarówno na Litwie jak i na rynku międzynarodowym w oparciu o specyfikę działalności wybranej organizacji;
- przedstawienie najbardziej odpowiednich narzędzi reklamy w Internecie w celu stworzenia skutecznej strategii e-marketingowej.

Kolejny krok w projekcie realizowany przez wytypowane zespoły robocze to stworzenie programu 3 innowacyjnych szkoleń z zakresu ICT, Etyki w biznesie i Komunikacji. Ich

This project is funded by the European Union

założeniem było zwiększenie mobilności edukacyjnej i współpracy z pracodawcami. Program 3 szkoleń został opracowany na bazie przeprowadzonej diagnozy i badań wśród przedsiębiorców, narzędzia do oceny umiejętności i kwalifikacji oraz wykorzystania metod nauczania i materiałów do nauki. Powstałe szkolenia adresowane są do uczestników projektu tj. uczniów szkół ponadgimnazjalnych z trzech szkół partnerskich. Każde szkolenie prowadzone jest w formie 30 godzin online. Każdy blok szkolenia zawiera instrukcję „kolejnych kroków”. Warunkiem ukończenia szkolenia jest uczestnictwo we wszystkich punktowanych aktywnościach. Uczestnik e-kursu zapoznaje się z informacjami zawartymi w blokach, odpowiada na pytania kontrolne, sprawdzające, rozwiązuje quizy. W przypadku zadań otwartych, przesyła swoją pracę na serwer w celu sprawdzenia jej przez nauczyciela. W razie potrzeby uczestnik kontaktuje się z prowadzącym szkolenie. Ma możliwość wypowiedzi na forum. Treści nauczania w poszczególnych blokach stanowią integralną całość i są przeprowadzone w ustalonej kolejności. Zadania są oceniane w skali punktowej zgodnie z poprawnością wykonania zadania. Pakiet trzech szkoleń ma na celu ułatwienie współpracy szkół ponadgimnazjalnych z pracodawcami w zakresie praktycznego kształcenia uczniów.

Opracowane programy szkoleń:

- pozwalają podnieść kompetencje kluczowe
- zwiększają poziom mobilności edukacyjnej,
- zwiększają chęci do wyjazdów poza miejsce zamieszkania i podejmowanie inicjatywy w zakresie zwiększania własnej mobilności (np. wizyty studyjne),
- służą zmianie zastanych postaw u uczniów,
- wskazują właściwe kształtowanie podejścia nauczyciela do ucznia
- interesują odbiorcę potencjalnymi możliwościami płynącymi z otoczenia

Ponadto innowacyjne szkolenia służą uzyskaniu przez uczniów świadomości na temat obszarów, w których pracodawcy mają swój wpływ w kształceniu w szkole. Dodatkowo pozwalają wskazać czynniki warunkujące krajowy, regionalny i lokalny rozwój gospodarczy. Programy szkoleń skonstruowane są tak by budować w świadomości uczniów wiedzę o korzyściach płynących ze współpracy z pracodawcami, zasięgu współpracy szkoły z firmami oraz znajomości kontekstu dostosowywania procesu kształcenia zawodowego do krajowej, regionalnej i lokalnej strategii rozwoju gospodarczego.

This project is funded by the European Union

Kolejnym krokiem w projekcie było wdrożenie strategicznego systemu czterech wzajemnie uzupełniających się względem siebie rezultatów (rezultat 5). Zadanie to było przypisane do realizacji dla szkół zawodowych w Polsce, Litwie i Łotwie. W ramach zadania wybrano grupę 60 uczniów ze wszystkich trzech szkół partnerskich, która wzięła udział w serii trzech innowacyjnych szkoleń w trakcie których wykorzystane było innowacyjne podejście w postaci: narzędzia do oceny umiejętności i kwalifikacji zawodowej, innowacyjnych metod nauki i nauczania, opracowanych materiałów do nauki przedmiotów zawodowych, w tym języka obcego zawodowego. Szkolenia zostały przeprowadzone przez 6 nauczycieli wybranych z trzech szkół partnerskich.

Projekt w liczbach:

- 3 podpisane umowy z instytucjami partnerskimi
- 60 uczniów (tj. 20 uczniów z każdej szkoły), którzy ukończyli program 3 innowacyjnych szkoleń;
- 60 uczniów u których nastąpił wzrost wiedzy i osiągnięć edukacyjnych w wyniku uczestnictwa w szkoleniach
- 60 uczniów u których nastąpił wzrost mobilności zawodowej w wyniku uczestnictwa w szkoleniach
- 60 uczniów u których nastąpił wzrost świadomości o poziomie wiedzy o korzyściach płynących z tego faktu
- 6 nauczycieli testujących innowacyjne narzędzie do oceny umiejętności i kwalifikacji zawodowych, innowacyjną metodę nauczania w szkole zawodowej oraz innowacyjne materiały do nauki umiejętności ogólnych i horyzontalnych
- 3 placówki oświatowe, w których unowocześniono system nauczania w ramach projektu

c. Upowszechnianie wyników projektu

Z początkiem lutego 2017 roku podjęto prace upowszechniające rezultaty projektu. Zaprojektowano i udostępniono plakat projektowy informujący o serii spotkań, w ramach których planowana jest prezentacja rezultatów. Dodatkowo został omówiony cel projektu oraz

This project is funded by the European Union

krótko scharakteryzowano cztery rezultaty. Kolejnym krokiem pozwalającym upowszechnić wypracowane rezultaty projektu były:

- udział w edukacyjnych spotkaniach z młodzieżą szkół ponadgimnazjalnych m.in.
 - II Targi Edukacyjne zorganizowane przez Łomżyńskie Centrum Rozwoju Edukacji w Łomży (2 marca 2017 roku),
 - spotkanie z uczniami Centrum Nauki i Biznesu "Żak" (20 marca 2017 roku),
 - podczas Otwartych Drzwi Ekonomia (19 maja 2017 roku)
 - spotkanie z uczniami łomżyńskiego Technikum nr 7 w Łomży - uczniowie poznali zasoby i możliwości wykorzystania Platformy w ramach przedmiotu Podstawy przedsiębiorczości. Wykorzystany został materiał z kursu "Etyka w biznesie", a prezentowany materiał dotyczył tematu 3, czyli obowiązków pracodawcy wobec pracownika. Uczniowie korzystali z mobilnej wersji Platformy w swoich smartfonach.
 - lekcja, której temat brzmiał „Marketing – podstawowe pojęcia.” w klasie drugiej Technikum nr 6 w ramach przedmiotu język angielski zawodowy - język angielski w branży ekonomicznej - w trakcie zajęć uczniowie poznali nie tylko podstawowe pojęcia związane z obszarem marketingu, ale również korzystali z dodatkowych ciekawych ćwiczeń w zakładce platformy Język angielski zawodowy - business English exercises. (20 czerwca 2017 r.)
- Rezultaty projektu zostały również zaprezentowane dla szerokiego grona nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych, m.in.:
 - nauczyciele wychowawcy ZSEiO nr 6 w Łomży został krótko przeszkoleni w kwestii wykorzystania oferowanych zasobów w trakcie swoich lekcji przedmiotowych i wychowawczych (15 marca 2017 r.);
 - szkolenie nauczycieli języka angielskiego ZSEiO nr 6 w Łomży dotyczące możliwości wykorzystania systemu szkoleń e-learningowych wypracowanego w projekcie (15 marca 2017 r.);
 - rezultaty projektu zostały przedstawione również podczas szkolenia nauczycieli przedmiotów zawodowych „Co nowego w kształceniu zawodowym?” w ODN w Łomży (27 marca 2017r.);

This project is funded by the European Union

- prezentacja MOODLE na Komisji Nauczycieli Przedmiotów Zawodowych (11 maja 2017 roku).
- Kolejną grupą, którą zapoznano z rezultatami projektu byli pracodawcy
 - Podczas spotkania 9 maja 2017 r. zaprezentowano system szkoleń na platformie MOODLE w firmie DEMART. Pracownikom firmy przedstawiono główne założenia projektu i zaprezentowano kursy e-learningowe na platformie MOODLE wraz ze skróconą instrukcją obsługi narzędzia i korzystania z dostępnych treści.
 - Prezentacja platformy Moodle w firmie ubezpieczeniowej UNIQA w Łomży. Pracownicy zapoznali się ze sposobem funkcjonowania platformy, jej możliwościami oraz systemem e-kursów, które platforma oferuje, takich jak: Komunikacja, Etyka w biznesie oraz Technologie informacyjno-komunikacyjne (22 czerwca 2017 r.).

Upowszechnianie rezultatów projektu miała miejsce również u Partnerów, m.in. w społeczności szkolnej, na łamach gazety „Kurier Wileński”, radia „Znad Wilii”, czasopiśmie informacyjnego od Ministerstwa Oświaty Litwy „Švietimo naujenos”.

W okresie styczeń-czerwiec 2017 r. zorganizowano łącznie pięć spotkań, przy czym trzy spotkania odbyły się w formie seminarium podsumowującego – upowszechniającego rezultaty projektu. Spotkania miały miejsce:

	Seminarium podsumowujące	Inne spotkania
Polska	16.06.2017	-
Litwa	07.04.2017	03.03.2017
Łotwa	24.03.2017	17.02.2017

9 czerwca 2017 roku odbyła się z kolei konferencja podsumowująca projekt, której celem była popularyzacja rezultatów pracy intelektualnej wytworzonych w projekcie. Konferencja odbyła się w Parku Przemysłowym w Łomży. W konferencji wzięli udział uczestnicy projektu, uczniowie innych szkół, dyrektorzy innych ośrodków kształcenia zawodowego, przedstawiciele lokalnych mediów, przedstawiciele wszystkich czterech zespołów merytorycznych, przedstawiciele lokalnych władz, pracodawcy oraz zaproszeni

This project is funded by the European Union

goście zainteresowani opracowanymi rezultatami. Podczas konferencji koordynator projektu – Małgorzata Rogalska przedstawiła główne założenia i cele projektu; dokonano prezentacji czterech opracowanych rezultatów; zademonstrowano narzędzie z wykorzystaniem metody i kursów szkoleniowych; przedstawiono wyniki badania ewaluacyjnych.

4. Wpływ projektu

a. Na uczestników projektu

Oddziaływanie projektu na uczestników miało charakter bezpośredni. 60 uczniów uczestniczyło w serii trzech innowacyjnych szkoleń realizowanych zgodnie z wykorzystaniem innowacyjnego, strategicznego podejścia w postaci nowoczesnego narzędzia do oceny umiejętności i kwalifikacji zawodowych, innowacyjnych metod technik nauki i nauczania przy wykorzystaniu technologii multimedialnych i ICT oraz opracowanych materiałów do nauki przedmiotów zawodowych, w tym języka obcego zawodowego. Uczestnicy projektu mieli możliwość rozpoznania własnych umiejętności i kwalifikacji, co ułatwiło im identyfikację luk kompetencyjnych. Uczestnicy w badaniach ankietowych potwierdzili, iż projekt pozwolił im wskazać kierunek rozwoju wiedzy i umiejętności. Wzmocniła się w nich motywacja do podnoszenia swoich kompetencji i umiejętności.

b. Na przedsiębiorców

Realizator projektu wraz z Partnerami w celu efektywniejszego przygotowania programu planowanych szkoleń skupił swoją uwagę na poznaniu potrzeb nie tylko uczestników projektu, ale również współpracujących ze szkołami przedsiębiorców. Przy użyciu ankiety składającej się z 10 pytań w marcu 2016 roku przebadano łącznie 80 przedsiębiorców, w tym 40 ankiet w Polsce i po 20 na Litwie i w Łotwie. Poniższa tabela przedstawia branże uwzględnione podczas badania:

Polska	Litwa	Łotwa
<ul style="list-style-type: none">• Handel i usługi• Hotelarstwo• Gastronomia• Ubezpieczenia	<ul style="list-style-type: none">• Usługi finansowe• Gastronomia• Hotelarstwo• Logistyka	<ul style="list-style-type: none">• Handel• Gastronomia• Turystyka• Hotelarstwo

This project is funded by the European Union

<ul style="list-style-type: none">• Administracja samorządowa• Transport• Budownictwo• Marketing i grafika• Doradztwo biznesowe (konsulting)• Piekarnia• Przetwórstwo spożywcze	<ul style="list-style-type: none">• Usługi transportowe	
---	---	--

W poszczególnych pytaniach ankietowych pytano m.in. o aspekty brane pod uwagę w procesie poszukiwania kandydata; czynniki brane pod uwagę w procesach rekrutacyjnych; potrzeby odnośnie poziomu znajomości języka obcego przez kandydata; luki kompetencyjne w umiejętnościach potencjalnych pracowników; najbardziej wymagane umiejętności; umiejętności w zakresie ICT, obsługi klienta, marketingu. Projekt pozwolił pracodawcom skonkretyzować swoje cele i oczekiwania, które następnie zostały uwzględnione przy tworzeniu materiałów w ramach projektu. Projekt zatem odpowiada na potrzeby rynku pracy, zapewnia wykwalifikowanych, profesjonalnych pracowników.

c. Inni interesariusze

Dzięki nowatorskim programom szkoleń pozostałe grupy docelowe, istotni interesariusze mają możliwość zapoznania się z motywacją, postawą, wiedzą, umiejętnościami uczniów. To z kolei pozwala dostosować się do oczekiwań i uwarunkowań uczniów, co z kolei ma możliwość przełożenia się na efektywniejsze wykorzystanie czasu kształcenia w placówce. Instytucje partnerskie z kolei dzięki wspólnej realizacji projektu zdobyli nowe doświadczenia współpracy międzynarodowej. Tym samym poprzez prawidłową realizację projektu podnieśli swój prestiż oraz szansę na nowych partnerów do realizacji innych przedsięwzięć. Opracowane rezultaty mogą być i są wykorzystywane przez inne instytucje. Z końcem projektu odbywały się lekcje pokazowe wśród nauczycieli i uczniów innych szkół zawodowych dzięki czemu:

- Zdobywają wiedzę, nowe umiejętności, poznają dobre praktyki,

Erasmus+

Changing lives. Opening minds.
Erasmus+

This project is funded by the European Union

- Podnoszą kwalifikacje zawodowe według zagranicznych standardów,
- Mają możliwość współpracy nad wspólnymi problemami z partnerami innych krajów,
- Poznają praktyczne problemy, ale i oczekiwania na rynkach zagranicznych

Dostęp do platformy jest bezpłatny dla każdego Gościa (login i hasło do platformy zamieszczone są na stronie internetowej Realizatora).

This project is funded by the European Union

Wnioski

Projekt realizowany był zgodnie z potrzebami współczesnej Europy, które zostały przedstawione w programie Erasmus+: wzmocnienie i usprawnienie systemu edukacji i szkoleń; umożliwienie obywatelom zdobywania umiejętności wymaganych dziś przez pracodawców; efektywne wykorzystywanie potencjału umiejętności ludzkich i kapitału społecznego.

Wyniki badań ewaluacyjnych jednoznacznie wskazują na sukces Realizatora i Partnerów. Projekt „Międzynarodowe partnerstwo dla poprawy jakości nauczania w szkołach zawodowych” został pozytywnie oceniony nie tylko przez jego uczestników, ale również przez otoczenie zewnętrzne, które aktualnie zapoznaje się i korzysta z rezultatów wypracowanych w ramach projektu. Proces podejmowanych działań okazał się bardzo przydatny i potrzebny. Uczestnicy projektu jasno dali sygnał, że są usatysfakcjonowani innowacyjnym sposobem nauczania. Przede wszystkim wymieniają korzyści jakie osiągnęli w kontakcie z platformą: nabycie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego – 95% i 50%; podwyższenie motywacji do dalszego kształcenia – 60%; polepszenie znajomości języka angielskiego, szczególnie słownictwa zawodowego – 35%; zwiększenie pewności siebie – 25%; poszerzenie tolerancji i otwartości na inne kultury – 15%; wzrost szans na rynku pracy – 15%; poznanie kultury pracy i praktyk stosowanych w europejskich szkołach, innych placówkach kształcenia zawodowego – 10%

Wywiad z uczestnikami projektu dodatkowo wykazał wzrost poziomu mobilności edukacyjnej. Uczniowie wykazali duże zainteresowanie wyjazdem do innego kraju w celu zdobycia praktycznego doświadczenia zawodowego za granicą oraz podwyższenia swoich umiejętności językowych.

Pozytywnie oceniono również materiały opracowane w ramach jednego z rezultatów. Odpowiadają one tematom szkoleń, a ich treści są przydatne. Czas poświęcony trzem szkoleniom okazał się być bardzo dobrze wykorzystany. Śmiało można stwierdzić, że projekt spełnił oczekiwania uczestników projektu. Indywidualne i grupowe rezultaty uczestnictwa w projekcie, rozwój umiejętności uczestników, wpływ na społeczność lokalną, to czynniki dla których warto kontynuować działania podejmowane w ramach projektu.

This project is funded by the European Union

Opracowane rezultaty są przydatne i przeznaczone dla uczniów szkół zawodowych oraz osób zainteresowanych tematyką marketingu i zarządzania. Materiały kursowe mogą również być pomocne uczniom różnych kierunków kształcenia, studentom, początkującym i doświadczonym przedsiębiorcom, którzy mają na celu stałe podnoszenie własnej wiedzy i umiejętności. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również seminaria podsumowujące projekt, które były realizowane u trzech partnerów w Polsce, Litwie, Łotwie. W seminariach udział wzięli m.in. Dyrektorzy szkół partnerskich, uczniowie biorący udział w testowaniu kursów oraz zaproszeni goście: przedstawiciele lokalnych władz, pracodawcy, również z innych krajów, przedstawiciele lokalnych mediów.

Należy podkreślić również, że ogromną rolę w prawidłowym realizowaniu projektu odegrały zespoły partnerskie z Polski, Litwy i Łotwy. Zalecana jest dalsza współpraca szkół partnerskich poprzez wykorzystanie innych przedsięwzięć na rzecz podnoszenia jakości kształcenia zawodowego. Również współpraca z przedsiębiorcami powinna być systematyczna i zintensyfikowana. Całoroczna współpraca z pracodawcami podejmującymi, wspólnie ze szkołami zawodowymi, szczególne starania o jakość edukacji zawodowej, realizującym różnorodne działania umożliwiające uczniom poznawanie środowiska pracy, specyfiki zawodów oraz nowych rozwiązań technicznych i technologicznych wzbogaci doświadczenie uczniów i wzmocni ich pewność siebie przed wejściem na rynek pracy.